

EuFRES
www.eufres.org

European Forum for Religious Education in Schools
Europäisches Forum zum Schulischen Religionsunterricht
Forum Europeo para la Enseñanza Religiosa Escolar
Forum Europeo per L'insegnamento Scolastico della Religione
Forum Européen de la Culture Religieuse à L'école

XVIII Europejskie FORUM NAUCZANIA RELIGII W SZKOŁACH

ODKRYWANIE I WSPIERANIE DUCHOWEJ INTELIGENCJI. UBOGACENIE DLA OSOBY I BŁOGOSŁAWIEŃSTWO DLA WSPÓLNOTY

**Monachium, 04–08 kwietnia 2018 r. Dom Rekolekcyjny Schloss Fürstenried (Monachium)
Forst-Kasten-Allee 103, 81475 München**

Dr. Margaretha Hackermeier: Tel. +49-89-552529-0;
E-mail: mhackermeier@kb-bayern.de oder info-kbb@kb-bayern.de

EUROPÄISCHES FORUM ZUM SCHULISCHEN RELIGIONSUNTERRICHT
EUROPEAN FORUM FOR RELIGIOUS EDUCATION IN SCHOOLS
FORUM EUROPÉEN DE LA CULTURE RELIGIEUSE À L'ÉCOLE
FORUM EUROPEO PARA LA ENSEÑANZA RELIGIOSA ESCOLAR
FORUM EUROPEO PER L'INSEGNAMENTO SCOLASTICO DELLA RELIGIONE

XVIII Europejskie Forum nauczania religii w szkołach Zaproszenie

Szanowni Państwo, w imieniu Kuratorium EuFRES, mamy zaszczyt zaprosić do wzięcia udziału w naszej kolejnej konferencji. Odbędzie się ona w Monachium, w dniach od 4 do 8 kwietnia 2018 roku. Temat spotkania brzmi: **Odkrywanie i wspieranie duchowej inteligencji. Ubogacenie dla osoby i błogosławieństwo dla wspólnoty.**

Zgodnie z tradycją EuFRES w konferencji biorą udział naukowcy oraz osoby odpowiedzialne za nauczanie religii w szkołach publicznych w poszczególnych krajach europejskich. EuFRES jest niezależnym gremium pedagogiczno-religijnych badań oraz wymiany doświadczeń w obszarze szkolnego nauczania religii. Inicjatywa ta ma początek w środowisku katolickim, ale jest otwarta na inne wyznania. Jest ona niezależna finansowo od publicznych narodowych, czy europejskich instytucji. Nasze statuty przewidują, że wszyscy uczestnicy sami ponoszą koszty podróży i uczestnictwa w konferencji, wnosząc również wkład w całościowe koszty organizacji spotkania. Kuratorium, wybierane przez zgromadzenie plenarne jest odpowiedzialne za wszystkie działania dotyczące organizacji spotkania, włącznie z powołaniem konferencji studyjnych oraz rozpatrzeniem aktualnych pytań dotyczących wychowania i kształcenia, będących w kręgu wspólnych zainteresowań członków EuFRES. Statuty organizacji, które znajdują się na stronie internetowej, zawierają wytyczne dla regulaminu spotkań.

Podczas 18. Konferencji EuFRES odbędzie się debata nad problematyką, dotyczącą wkładu szkolnego nauczania religii w kształtowanie więzi europejskich społeczeństw. Na szczególną uwagę zasługuje kwestia: „duchowej inteligencji”, którą zajmują się antropolodzy (od strony neurobiologicznej), pedagodzy i pedagogi religijni (od strony teologicznej). Zdefiniowanie tego pojęcia i jego punktów stykowych z religijnym kształceniem powinny się znaleźć w centralnym punkcie konferencji.

W załączonych materiałach znajduje się szczegółowy **program** spotkania w Monachium i formularz zgłoszenia. Tak jak w poprzednich konferencjach, również i tym razem będą do dyspozycji tłumaczenia referatów w języku włoskim, angielskim, niemieckim i hiszpańskim. Podczas posiedzeń zostaną także zapewnione tłumaczenia bieżących wystąpień.

Uprzejmie prosimy Państwa o przekazanie tej informacji osobom, które mogłyby interesować zaproponowany temat, jak również tym, którzy zajmują się naukowo wskazanym obszarem badań lub są odpowiedzialni za szkolne nauczanie religii.

Jak to było w zwyczaju, także i tym razem w naszym programie wzięto pod uwagę możliwość zabrania głosu na temat sytuacji w poszczególnych krajach (w odniesieniu do tematyki naszego spotkania) w formie swobodnej wypowiedzi lub przygotowanego wcześniej krótkiego referatu. Również Państwo jesteście serdecznie zaproszeni do podzielenia się osobistym doświadczeniem w tym względzie. Poniżej znajdują się szczegółowe wskazówki.

Mając nadzieję na Państwa udział w konferencji, z radością oczekujemy na spotkanie w Monachium

Filippo Morlacchi
Prezydent EuFRES

Dr. Margaretha Hackermeier
Sekretarz Generalny EuFRES

EUROPÄISCHES FORUM ZUM SCHULISCHEN RELIGIONSUNTERRICHT
EUROPEAN FORUM FOR RELIGIOUS EDUCATION IN SCHOOLS
FORUM EUROPÉEN DE LA CULTURE RELIGIEUSE À L'ÉCOLE
FORUM EUROPEO PARA LA ENSEÑANZA RELIGIOSA ESCOLAR
FORUM EUROPEO PER L'INSEGNAMENTO SCOLASTICO DELLA RELIGIONE

XVIII Europejskie Forum nauczania religii w szkołach

Temat konferencji:

Odkrywanie i wspieranie duchowej inteligencji. Ubogacenie dla osoby i błogostawieństwo dla wspólnoty.

Nauczanie religii w szkołach doświadcza w coraz większym stopniu presji legitymizacji, zaś w opinii publicznej rozpowszechnia się pogląd, że nie jest ono integralnym elementem nowoczesnej szkoły. Zdaniem oponentów – religia powinna być sprawą prywatną, a religijne kształcenie odbywać jedynie w ramach wspólnot kościelnych.

Kształcenie jest jednak „prareligijne”. Obowiązkiem szkolnego kształcenia jest rozwijanie osobowości człowieka postrzeganej całościowo. Dlatego zawiera ono w sobie również pytania dotyczące sensu życia i uczy podejmowania odpowiedzialności za nie. Ze względu na przyjęte cele kształcenia należy uwzględniać fundamentalną postawę otwartości młodych ludzi, dotyczącą poszukiwania sensu życia i wspierać religijne kompetencje, dzięki którym nauczą się je właściwie ukierunkować oraz podejmować odpowiednie decyzje.

Antropolodzy, używając fachowego terminu „duchowa inteligencja”, potwierdzili że duchowość ma duże znaczenie dla ludzi.

Rozróżniają oni:

- IQ (iloraz inteligencji), stopień inteligentnej zdolności obchodzenia się z funkcjonalnym światem.
- EQ (iloraz emocjonalny), stopień emocjonalnej zdolności analizowania i kształtowania uczuć w świecie;
- SQ (iloraz duchowy), stopień duchowej zdolności wyrażania pytań dotyczących sensu i wartości życia oraz podawania odpowiedzi na nie.

Duchowa inteligencja dostarcza podstaw do efektywnego funkcjonowania zarówno IQ, jak i EQ. Można ją więc określić jako „najwyższą inteligencję”. Nie można jednoznacznie stwierdzić, że religijna inteligencja prowadzi do religijnych odpowiedzi, zwłaszcza konfesyjnych. Można jednak przyjąć, że duchowa inteligencja jest zdolnością, która może ubogacić religijną kompetencję.

W związku z tym na naszym forum zostaną poruszone następujące pytania w odniesieniu do nauczania religii:

- czy i jakie punkty styczne istnieją pomiędzy duchową inteligencją a nauczaniem religii?
- w jaki sposób włączenie duchowej inteligencji może ubogacić nauczanie religii?
- w jaki sposób nauczanie religii może wspierać duchową inteligencję?

EUROPÄISCHES FORUM ZUM SCHULISCHEN RELIGIONSUNTERRICHT
EUROPEAN FORUM FOR RELIGIOUS EDUCATION IN SCHOOLS
FORUM EUROPÉEN DE LA CULTURE RELIGIEUSE À L'ÉCOLE
FORUM EUROPEO PARA LA ENSEÑANZA RELIGIOSA ESCOLAR
FORUM EUROPEO PER L'INSEGNAMENTO SCOLASTICO DELLA RELIGIONE

Program

Środa 4 kwietnia 2018	Do godz. 17.00	Przylot na lotnisko w Monachium – transfer do miejsca spotkania (Domu Rekolekcyjnego – Zamek Fürstenried) Zakwaterowanie
	18.00	Kolacja w domu rekolekcyjnym
OTWARCIE FORUM	19.00	Rozpoczęcie obrad Słowo powitania: - bawarski minister do spraw kształcenia, wyznań, nauki i sztuki Dr. Ludwig Spaenle (lub jego przedstawiciel dyrektor Herbert Püls): „Państwo funkcjonuje wśród uwarunkowań, którym samo nie może podołać” (Böckenförde) – Zainteresowanie państwa konfesyjnym nauczaniem religii w szkołach publicznych. - J.E. ks. bp Ulrich Boom , biskup pomocniczy diecezji Würzburg, zastępca przewodniczącego Komisji do spraw szkolnictwa i wychowania Konferencji Episkopatu Niemiec. - Ks. prof. Filippo Morlacchi , Prezydent EuFRES Prezentacja programu i uczestników spotkania
	20.00	Podsumowanie dnia w piwnicy zamkowej

Czwartek 5 kwietnia 2018	7.15	Msza Święta (przygotowanie: grupa hiszpańska)
	8.00	Śniadanie
WYKŁAD I	9.00	Neurobiologiczne podstawy duchowej inteligencji PROF. DR. PÍO TUDELA GARMENDIA (EM.), GRANADA Katedra psychologii Uniwersytetu w Granadzie
	10.00	Przerwa – kawa
WYMIANA DOŚWIADCZEŃ	10.15	Praca w grupach językowych
	11.00	Prezentowanie pracy w grupach i dyskusja z prelegentami
	12.00	Obiad
	15.00	Refleksja przedstawicieli poszczególnych państw – I
	16.30	Przerwa – kawa
	17.00	Refleksja przedstawicieli poszczególnych państw - II
	18.00	Kolacja
	19.00	Spotkanie integracyjne w piwnicy zamkowej

Piątek	7.15	Msza Święta (przygotowanie: grupa włoska)
6 kwietnia 2018	8.00	Śniadanie
WYKŁAD II	9.00	Duchowa inteligencja w szkolnym nauczaniu religii – perspektywy poszerzenia rozumienia religijnego kształcenia (wykład i dyskusja) HOFRÄTIN MAG. ANDREA PINZ - kierowniczka Arcybiskupiego Urzędu do spraw nauczania i wychowania archidiecezji Wiedeń
	10.45	Przerwa - Kawa
WYMIANA DOŚWIADCZEŃ	11.00	Refleksja przedstawicieli poszczególnych państw - III
	13.00	Obiad
PROGRAM KULTURALNY	15.00	Zwiedzanie rezydencji królów Bawarii oraz Monachium
	19.30	Kolacja w „Piwnicy Ratuszowej” („Ratskeller”) w Monachium
<hr/>		
Sobota	7.15	Msza Święta (przygotowanie: grupa niemiecka)
7 kwietnia 2018	8.00	Śniadanie
	9.00	Rezultaty Forum – wprowadzenie i praca w grupach językowych
	10.30	Przerwa – kawa
PLENUM	11.00	Podsumowanie i zakończenie Forum 2018
	11.15	Zgromadzenie plenarne Forum 2018 (m.in. wybór Prezydium)
WNIOSKI		Przyjęcie komunikatu końcowego Uchwała Forum w Monachium 2018
	12.00	Obiad
PROGRAM KULTURALNY	14.30	Zwiedzanie Monachium: katedra wraz ze zwiedzaniem organów oraz kościoły Monachium
	18.00	Kolacja w Monachium
<hr/>		
Niedziela	8.30	Msza Święta (przewodniczy ks. prałat dr Lorenz Wolf)
3 kwietnia 2016	9.15	Śniadanie
około	10.30	Wyjazd

***

**W PROGRAMIE FORUM EUFRES PRZEWIDZIANO MOŻLIWOŚĆ UCZESTNICTWA
W CODZIENNEJ EUCHARYSTII.**

KSIĘŻY PROSIMY O ZABRANIE ZE SOBĄ ALBY ORAZ BIAŁEJ STUŁY.

***

EUROPÄISCHES FORUM ZUM SCHULISCHEN RELIGIONSUNTERRICHT
EUROPEAN FORUM FOR RELIGIOUS EDUCATION IN SCHOOLS
FORUM EUROPÉEN DE LA CULTURE RELIGIEUSE À L'ÉCOLE
FORUM EUROPEO PARA LA EN SEÑANZA RELIGIOSA ESCOLAR
FORUM EUROPEO PER L'INSEGNAMENTO SCOLASTICO DELLA RELIGIONE

XVIII. Europejskie Forum nauczania religii w szkołach

Temat konferencji:

***Odkrywanie i wspieranie duchowej inteligencji.
Ubogacenie dla osoby i błogosławieństwo dla wspólnoty.***

Wymiana doświadczeń

Wszyscy uczestnicy Forum są zaproszeni do przedstawienia sytuacji nauczania religii w swoim kraju.

Kryteria dotyczące przygotowania wystąpienia:

1. Nawiązanie do tematyki Forum lub przedstawienie aktualnej sytuacji kraju w odniesieniu do nauczania religii.
2. Prosimy o nadsyłanie referatów do 1 lutego 2018 r.
3. Opracowanie, nieprzekraczające dwóch stron A4 (5500 znaków ze spacjami), powinno zostać przygotowane w dwóch językach (w języku ojczystym i po angielsku).
4. Osoby, które przygotowują referat otrzymają obniżkę kosztów uczestnictwa w Forum w wysokości 50 Euro.
5. Wystąpienie nie może przekroczyć 15 minut i powinno zostać zaprezentowane w formie multimedialnej.
6. Wszyscy uczestnicy spotkania otrzymają teksty poszczególnych wystąpień.

Referaty należy nadsyłać do 1 lutego 2018 roku na adres Sekretariatu Forum Eufres 2018:

**Dr. Margaretha Hackermeier
Katholisches Büro Bayern
Dachauer Straße 50
80335 München
Tel +49 89 552529-0
E-mail: mhackermeier@kb-bayern.de; info-kbb@kb-bayern.de**

EUROPÄISCHES FORUM ZUM SCHULISCHEN RELIGIONSUNTERRICHT
EUROPEAN FORUM FOR RELIGIOUS EDUCATION IN SCHOOLS
FORUM EUROPÉEN DE LA CULTURE RELIGIEUSE À L'ÉCOLE
FORUM EUROPEO PARA LA EN SEÑANZA RELIGIOSA ESCOLAR
FORUM EUROPEO PER L'INSEGNAMENTO SCOLASTICO DELLA RELIGIONE

XVIII. Europejskie Forum nauczania religii w szkołach

Temat konferencji:

*Odkrywanie i wspieranie duchowej inteligencji.
Ubogacenie dla osoby i błogosławieństwo dla wspólnoty.*

Prelegenci:

PROF. DR. PÍO TUDELA GARMENDIA (EM.), GRANADA
KATEDRA PSYCHOLOGII UNIWERSYTETU W GRANADZIE

HOFRÄTIN MAG. ANDREA PINZ – WIEN
ARCYBISKUPI URZĄD DO SPRAW NAUCZANIA
I WYCHOWANIA ARCHIDIECEZJI WIEDŃ

EUROPÄISCHES FORUM ZUM SCHULISCHEN RELIGIONSUNTERRICHT
EUROPEAN FORUM FOR RELIGIOUS EDUCATION IN SCHOOLS
FORUM EUROPÉEN DE LA CULTURE RELIGIEUSE À L'ÉCOLE
FORUM EUROPEO PARA LA ENSEÑANZA RELIGIOSA ESCOLAR
FORUM EUROPEO PER L'INSEGNAMENTO SCOLASTICO DELLA RELIGIONE

XVIII. Europejskie Forum nauczania religii w szkołach

Temat konferencji:

Odkrywanie i wspieranie duchowej inteligencji. Ubogacenie dla osoby i błogostawieństwo dla wspólnoty.

Zgłoszenie

Członkowie EuFRES oraz osoby chętne do udziału w XVIII Konferencji EUFRES proszone są o przesłanie formularza zgłoszenia z aktualnymi informacjami do 1 grudnia 2017 (również w przypadku jeśli ktoś nie przewiduje swojego udziału) na poniższy adres. Przewiduje się zorganizowanie transferu z lotniska do miejsca spotkania (Środa 04.04.2018, około 16.00/17.00); prosimy więc o jak najszybsze przekazanie informacji o Państwa potrzebie transferu (ilość osób) oraz o godzinie przylotu.

Zgłoszenia należy przesłać na adres:

Generalsekretariat **von EuFRES**

Dr. Margaretha Hackermeier

Katholisches Büro Bayern

Dachauer Straße 50

80335 München

Tel +49 89 552529 – 0

E-mail: mhackermeier@kb-bayern.de oder info-kbb@kb-bayern.de

Do 1 grudnia 2018

FORMULARZ ZGŁOSZENIA

(Proszę przesłać do Sekretarza Generalnego Forum na adres e-mail: mhackermeier@kb-bayern.de
lub info-kbb@kb-bayern.de do **1.12.2017**)

XVIII. Europejskie Forum nauczania religii w szkołach Monachium, 04.04 – 08.04.2018

Nazwisko, Imię .....

Tytuł akademicki, Zawód .....

Adres pocztowy .....

Telefon ..... Fax .....

E-mail .....

1.   Udział w XVIII Europejskim Forum nauczania religii w szkołach
       Potwierdzam swój udział   Nie wezmę udziału
2.   Wniosę pełną opłatę konferencyjną w wysokości **400,00 €** zawierającą wpisowe, pełne wyżywienie, zakwaterowanie w pokoju jednoosobowym.
3.   Oczekuję finansowego wsparcia mojego udziału w konferencji.
      (tylko w przypadkach uwzględnionych przez Statut EuFRES w Artykule 6)
5.   Uwzględniając własne możliwości, deklaruję pracę w grupie językowej
       włoskiej   angielskiej   niemieckiej   hiszpańskiej   polskiej   -----
6.   Przygotuję referat w dwóch językach
      (W związku z tym otrzymam obniżkę kosztów w wysokości 50,00 €)
7.   Inne uwagi i propozycje dla organizatorów konferencji.

.....
.....

.....
(Miejsce i data)

.....
(Podpis)

www.eufres.org

www.renovabis.de

www.chiesacattolica.it

DELEGACIÓN DIOCESANA DE ENSEÑANZA

Kuria Arcybiskupia Monachium

**Katolickie Biuro Bawaria
Katolicki Szkolny Komisariat Bawaria**